

D 80

JORD- OCH SKOGSBRUKSMINISTERIET

BESLUT nr 18/VLA/98

Veterinär- och livsmedelsavdelningen

Datum 5.11.1998

Dnr 743/50-98

Ikraftträdelse- och giltighetstid 20.11.1998 - tills vidare

Upphäver / Ändrar

Bbemyndigande 5 § (424/1994), 6 §, 8-9 § (809/1992), 12 § (809)1992 och 424/1994) och 12 a § (424/1994)

lagen om djurtransporter (55/1980) 9, 10 och 19 § förordningen om bekämpning av djursjukdomar vid djurtransporter (1363/1994)

Motsvarande EG-rättsakter

Ärende

BEKÄMPNING AV PRRS I SVINGÅRDAR

Allmänt

Jord- och skogbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelning (nedan avdelningen) har i beslutet om djursjukdomar som skall bekämpas och om anmälan om djursjukdomar (1346/1995) bestämt att PRRS (procine reproductive and respiratory syndrome) är *en djursjukdom som skall övervakas*.

I detta beslut meddelar avdelningen föreskrifter om bekämpning av PRRS. Föreskrifterna är bindande och de skall som förpliktande följas i de enskilda fall som avses i föreskrifterna.

För att ge en nödvändig helhetsbild av sjukdomen beskrivs PRRS allmänna sjukdomsbild och hur sjukdomens sprids i punkt 1.

Med gård avses i detta beslut en plats där svin hålls tillfälligt eller varaktigt för produktion, avel, försäljning, förmedling, transport eller annat ändamål.

De bokstavs- och sifferkombinationer (t.ex. D 4) som anges i parentes efter namnen på författningarna hänvisar till författningarnas beteckningar i Veterinärlagstiftningen.

INNEHÅLL

1. Sjukdomsbild och spridning

2. Uppföljning av PRRS-situationen

2.1.Frivilligt hälsokontrollprogram för svingårdar

2.2. Semingaltar

3. Åtgärder vid misstanke om PRRS på en gård

3.1. Misstanke om PRRS på kliniska eller andra grunder

3.2. Spärrbestämmelser

4. Åtgärder på gården när PRRS har konstaterats

4.1. Positivt serologiskt resultat vid en uppföljningsundersökning eller annan undersökning och fortsatta undersökningar

4.2. Epidemiologisk undersökning

5. Fastställande av restriktionsområde

6. Föreskrifter för gårdar inom restriktionsområdet

6.1. Provtagning på gårdarna inom restriktionsområdet

6.2. Begränsningar som gäller förflyttning av svin och gårdens redskap, avfall och foder

6.3. Kontaktgårdar utanför restriktionsområdet

7. Hur man utrotar PRRS på gården

7.1. Avlivning av svin

7.2. Destruering av självdöda svin och desinficering av gården

8. Återkallande av spärrbestämmelser

9. Återkallande av föreskrifter för restriktionsområde

10. Misstanke om PRRS på seminestation på kliniska eller andra grunder

11. Misstanke om PRRS hos vildsvin i hägn på kliniska eller andra grunder

12. Vaccinering mot PRRS

13. Ersättningar

14. Förrättningsrapporter och fakturor

BILAGA I Beslut om spärrbestämmelser som meddelas gårdar på grund av PRRS

BILAGA II Beslut om återkallande av spärrbestämmelser som meddelats gårdar på grund av PRRS

BILAGA III Transport av svin till slakteriet och åtgärder i slakteriet

BILAGA IV Besvärsanvisning

1. Sjukdomsbild och spridning

PRRS, dvs. porcine reproductive and respirotary disease, är en sjukdom hos svin som orsakas av ett virus som hör till virusfamiljen Arterivirus. Sjukdomen är känd i USA sedan 1987 och de första fallen i Europa upptäcktes 1990. Sjukdomen är utbredd i de kontinentaleuropeiska länderna. Sjukdomsalstraren isolerades första gången 1991.

Det sjukdomsalstrande viruset förökar sig särskilt i lungornas makrofagceller.

Den kliniska sjukdomsbilden varierar mellan svinbesättningar från nästan symptomfria enheter till enheter som uppvisar kraftiga symptom. De varierande symptomen kan bero på virusstammen, eventuella andra sjukdomsalstare som förekommer i besättningen och förhållandena i svingården. När en besättning har smittats, är det typiska att de kliniska symptomen börjar två, tre veckor efter att smittan anlänt.

I den kliniska sjukdomsbilden hos suggor kan till en början ingå aptitlöshet, som går över på några dagar. Suggornas andning kan försvåras, och de kan ha lindrig feber. Tillfälligtvis kan som övergående symptom förekomma att huden mörknar, t.ex. vid öronen eller svansen ("sinikorvatauti"). Efter det inledande skedet kan det förekomma kastning. Förutom kastning kan det också förekomma problem i samband med grisningen. Grisningsproblemen beror delvis på att en del suggor när PRRS bryter ut grisar för tidigt några dagar före den beräknade grisningsdagen. Till följd av smittan börjar också andelen dödfödda grisar öka. I sjukdomsutbrottets inledningsskede verkar en del av de dödfödda grisarna ha dött just före grisningen, och är då nästan av normal storlek och ödematösa. I fortsättningen börjar en del av de dödfödda grisarna vara tydligt mumifierade. Också i mjölkproduktionen förekommer störningar hos en del av suggorna, och möjligheterna för grisar som är svaga redan vid födseln att få tillräckligt med näring försvagas ytterligare. Smågrisarna kan också själva insjukna till följd av PRRS-smittan. Kastningar och för tidiga förlossningar, ökad andel dödfödda grisar och ökad grisdödlighet orsakar ekonomiska förluster särskilt under de första månaderna efter det att smittan anlänt. Kraftiga PRRS-symptom konstateras vanligen under 8-12 veckor på gårdar med grisproduktion.

Bland galtarna kan det förekomma lindriga andningssymptom, feber och aptitlöshet.

Hos avvänjda grisar och slaktsvin uppträder PRRS som en luftvägssjukdom. Bakteriella infektioner som förekommer samtidigt på gården kan ge upphov till sekundärinfektioner, som ytterligare förvärrar de kliniska symptomen. Typiska symptom är andningssvårigheter, konjunktivit och infektion i näsborrarnas hålor. Djuren växer långsammare och dödligheten ökar.

Viruset sprids från en svingård till en annan med infekterade djur. Smittan anses också kunna spridas via luftströmmar åtminstone tre kilometer från utgångspunkten. Det har också konstaterats att vissa fåglar sprider smittan. Smittan kan spridas mekaniskt via avföring, damm, sekret från näsborrarna, saliv och urin samt förorenade kläder och skor. I kalla förhållanden kan också transportfordon sprida smittan. Smittan kan vidare spridas via seminsperma om den har insamlats från en galt med PRRS i viremi-skedet. Inne i svingården sprids smittan via luften eller genom direkt kontakt mellan svinen. Hos suggor varar viremi-skedet i allmänhet 14 dagar, medan det hos unga svin kan vara 12 veckor. Antikropparna bildas i allmänhet 7-9 dagar efter att djuret smittats och de bevaras hos en del svin i upp till 20 veckor.

2. Uppföljning av PRRS-situationen

2.1. Frivilligt hälsokontrollprogram för svingårdar

Om undersökning av svingårdar med avseende på PRRS i anslutning till det frivilliga hälsokontrollprogrammet för svingårdar bestäms i avdelningens beslut om hälsokontrollprogrammet (24/VLA/1997, D 85).

2.2. Semingaltar

Bestämmelser om undersökning av ursprungsbesättningar som levererar galtar för konstgjord befruktning och svin på individprovningsstationer med avseende på PRRS finns i avdelningens cirkulär 4/93 (G 8) om hälsokrav gällande galtsperma.

3.Åtgärder vid misstanke om PRRS på en gård

3.1. Misstanke om PRRS på kliniska eller andra grunder

Om den person som ansvarar för gården eller någon annan veterinär än kommunalveterinären på grund av kliniska symptom eller någon annan grundad anledning misstänker att svinen har PRRS, skall han omedelbart underrätta kommunalveterinären om detta.

Kommunalveterinären skall ta blodprov av de svin som han misstänker har insjuknat i PRRS. Om det är möjligt att smittan nyligen kommit till gården med nyinköpta svin eller svin som av någon annan anledning flyttas till gården, skall blodprov också tas av dessa svin. Vid den första provtagningsomgången skall blodprov tas av minst 20 svin. Vid behov kan kastade grisfoster sändas in som prov. Proven sänds till laboratoriet vid anstalten för veterinärmedicin och livsmedel i Helsingfors. I samband med provtagningen skall boskapens hälsotillstånd kontrolleras. Svin som misstänks ha insjuknat skall isoleras från andra svin så effektivt som möjligt. Om det finns svin i flera olika enheter på gården, skall smittan förhindras att spridas mellan enheterna.

Kommunalveterinären skall omedelbart anmäla alla misstänkta och konstaterade fall av PRRS till länsveterinären eller avdelningens veterinär.

3.2. Spärrbestämmelser

Kommunalveterinären skall skriftligen meddela den person som ansvarar för gården spärrbestämmelserna i bilaga I, om han på grund av kliniska symptom eller av annan grundad anledning misstänker att PRRS förekommer på gården. Spärrbestämmelserna skall meddelas även om man i samband med uppföljningsundersökningar eller någon annan undersökning fått ett positivt undersökningsresultat.

4.Åtgärder på gården när PRRS har konstaterats

4.1. Positivt serologiskt resultat vid en uppföljningsundersökning eller annan undersökning och fortsatta undersökningar

Om man vid en uppföljningsundersökning eller i ett blodprov från ett enskilt svin har erhållit ett positivt undersökningsresultat, skall kommunalveterinären ta blodprov på de övriga svinen på gården enligt avdelningens särskilda anvisningar. Proverna skall sändas till laboratoriet vid anstalten för veterinärmedicin och livsmedel i Helsingfors. Gården skall meddelas spärrbestämmelserna i bilaga I, om dessa inte har meddelats med stöd av punkt 3.2. Kommunalveterinären skall i förväg underrätta laboratoriet vid anstalten för veterinärmedicin och livsmedel i Helsingfors om sändningen av blodprov och ytterligare prover som situationen kräver.

4.2. Epidemiologisk undersökning

När ett positivt undersökningsresultat har bekräftats, skall kommunalveterinären under ledning av länsveterinären inleda en epidemiologisk undersökning för att ta reda på smittkällan och smittans utbredning. I undersökningen skall alla de gårdar kartläggas med vilka den gård som meddelats spärrbestämmelser varit i kontakt, till vilka eller via vilka man transporterat svin, svingårdsinredning eller utrustning eller foder under de 3 senaste månaderna. Det skall också utredas varifrån den sperma som använts vid insemination under den ovan nämnda perioden kommer.

5. Fastställande av restriktionsområde

När förekomsten av PRRS har bekräftats skall länsveterinären i samarbete med kommunalveterinären lämna ett förslag om restriktionsområde kring gården till avdelningen. Restriktionsområdets gränser skall ligga på minst tre (3) kilometers avstånd från den gård där PRRS har konstaterats. Bestämmelser om fastställandet av gränserna finns också i 4 § 2 mom. förordningen om bekämpning av djursjukdomar vid djurtransporter (1363/1994, D 3).

Om smittan sprider sig till andra gårdar kan avdelningen på förslag från länsveterinären bestämma om restriktionsområde även kring dessa.

6. Föreskrifter för gårdar inom restriktionsområdet

6.1. Provtagning på gårdarna inom restriktionsområdet

För att smittans omfattning skall kunna utredas skall länsveterinären bestämma att kommunalveterinären skall ta blodprov på alla gårdar som håller svin inom restriktionsområdet. Blodproven skall skickas till laboratoriet vid anstalten för veterinärmedicin och livsmedel i Helsingfors för undersökning.

Om undersökningen av blodproven ger ett positivt resultat skall föreskrifterna i punkt 4.1. följas.

Om undersökningens resultat är negativt skall nya blodprov tas på gårdarna en (1) månad senare enligt avdelningens anvisningar, såvida avdelningen inte redan har återkallat föreskrifterna för restriktionsområde.

6.2. Begränsningar som gäller förflyttning av svin och gårdens redskap, avfall och foder

Förflyttning av svin och redskap och tillbehör som behövs vid svinskötsel, avfall samt foder från en gård inom restriktionsområdet till en annan gård inom restriktionsområdet liksom till en gård utanför restriktionsområdet är förbjudet tills avdelningen har återkallat föreskrifterna för restriktionsområde enligt punkt 9.

Avdelningen kan också meddela andra föreskrifter för restriktionsområde.

6.3. Kontaktgårdar utanför restriktionsområdet

Om det framgår av den epidemiologiska undersökningen enligt punkt 4.2. att en gård där PRRS har konstaterats har varit i kontakt med gårdar utanför restriktionsområdet beslutar avdelningen om vilka åtgärder som skall vidtas på dessa gårdar.

7. Hur man utrotar PRRS på gården

7.1. Avlivning av svin

När förekomsten av PRRS hos ett eller flera svin på gården har bekräftats i undersökningarna, kan ägaren ansöka om avlivning av svinen hos avdelningen. På grundval av ansökan kan avdelningen bestämma att gårdens svin eller en del av dem skall avlivas.

Svinen skall avlivas och destrueras under länsveterinärens övervakning eller föras till slakt i ett slakteri som länsveterinären bestämmer.

När svinen transporteras till ett slakteri skall bestämmelserna i bilaga III följas.

7.2. Destruering av självdöda svin och desinficering av gården

De svin som har självdött på gården skall enligt länsveterinärens anvisningar grävas ner tillräckligt djupt i marken eller destrueras vid en behandlingsinrättning för animaliskt högriskavfall.

Svingården skall rengöras och desinficeras enligt avdelningens anvisningar om desinfektionsåtgärder vid bekämpning av djursjukdomar (avdelningens anvisning nr 17/VLA/1995, D 25).

8. Återkallande av spärrbestämmelser

Kommunalveterinären skall utan dröjsmål återkalla spärrbestämmelserna och omedelbart underrätta länsveterinären om detta, när något av följande villkor uppfylls:

- 1) laboratorieundersökningar visar att misstanken om PRRS enligt punkt 3.1. är obefogad,
- 2) alla svin på gården har slaktats, stallarna har rengjorts och desinficerats enligt avdelningens anvisningar (D 25), kommunalveterinären har konstaterat att dessa åtgärder har utförts och gården har stått tom minst 14 dygn efter desinfektionsåtgärderna, eller
- 3) gården har konstaterats vara fri från PRRS på ett sätt som godkänts av avdelningen och svinsjukdomsveterinären vid anstalten för veterinärmedicin och livsmedel i Helsingfors.

En modell för återkallande av spärrbestämmelser finns i bilaga II.

9. Återkallande av föreskrifter för restriktionsområde

Föreskrifterna för restriktionsområde skall följas tills avdelningen återkallar dem.

Länsveterinären skall göra en framställning till avdelningen om återkallande av föreskrifterna när de kartläggande undersökningar som avses i punkt 6.1. om utbredningen av PRRS på gårdarna inom restriktionsområdet har gjorts och de spärrbestämmelser som ålagts gårdarna inom restriktionsområdet har återkallats.

10. Misstanke om PRRS på seminestation på kliniska eller andra grunder

Vid misstanke om PRRS på seminestation skall de anvisningar som avdelningen meddelar separat följas.

11. Misstanke om PRRS hos vildsvin i hägn på kliniska eller andra grunder

Vid misstanke om PRRS hos vildsvin i hägn skall föreskrifterna i punkt 3 följas.

12. Vaccinering mot PRRS

Vaccinering mot PRRS är förbjuden utan avdelningens godkännande.

13. Ersättningar

Vid ersättande av kostnader för bekämpningen av PRRS tillämpas bestämmelserna i 15-21b § lagen om djursjukdomar (55/1980, D 1).

Djuren kan på ägarens ansökan avlivas på statens bekostnad. Vid avlivningen och i ansökan om ersättning skall bestämmelserna i jord- och skogbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelnings beslut av den 1 maj 1989 (nr 362513-89, D 22) följas. Avlivning på statens bekostnad är möjlig först efter det att jord- och skogbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelning har givit sitt godkännande.

14. Förrättningsrapporter och fakturor

Förrättningsresor som företas på grundval av detta beslut kräver inte ett särskilt reseförordnande. Denna föreskrift avviker från föreskrifterna i avdelningens cirkulär om tjänsteförrättningar och -resor som företas med anledning djursjukdomar samt härav föranledd rapportering (cirkulär nr 178, 15 .8. 1980, D 20). Rapporter om förrättningarna görs på det sätt som meddelas i cirkuläret.

För de åtgärder och resor som nämns i punkterna 3.1., 4.1., 4.2., 6.1. och 8. betalas ersättning av statens medel i enlighet med förordningen om förrättningsarvoden till veterinärer (1269/1989, C 16).

Avdelningschef
Jaana Husu-Kallio

Veterinäröverinspektör
Riitta Heinonen

BILAGA I BESLUT OM SPÄRRBESTÄMMELSER SOM MEDDELAS GÅRDAR PÅ GRUND AV PRRS

Utfärdat / 19

Svinsbesättningens ägare:

Gårdens adress

Följande föreskrifter skall iakttas på gården:

1. Svin får föras till och från gården endast med tillstånd av länsveterinären.
2. Svinen på gården skall vistas inomhus.
3. Gårdens hundar skall hållas kopplade och såväl hundarna som katter och råttor skall hindras från att ta sig in i stallarna.
4. Andra djur än svin får föras till eller från gården endast med tillstånd av länsveterinären.
5. Djur som insjuknat eller dött på gården eller delar från dem får inte användas på gården eller överlåtas annat än med tillstånd av länsveterinären. Sjuka svin skall avlivas på gården under länsveterinärens övervakning. Avlivade och döda svin skall transporteras till en behandlingsinrättning för animaliskt högriskavfall för behandling. Avlivade och döda svin får enligt länsveterinärens anvisningar även grävas ner eller brännas på gården.

6. Besök i djurstallarna av andra personer än de som deltar i skötseln av djuren skall undvikas. Vid besök i stallarna bör lämplig skyddsklädsel användas.

7. När svinen förs till slakt skall föreskrifterna i bilaga III till jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelnings beslut om bekämpning av PRRS 18/VLA/1998 iakttas.

Motivering: PRRS misstänks / har konstaterats (stryk det obehövliga) hos svin på gården.

Ändring i detta beslut får sökas hos landsbygdsnäringsnämnden genom besvär. Besvärsguidans medföljer. Detta beslut träder dock i kraft omedelbart. Beslutet skall iakttas trots eventuella besvär.

Kommunalveterinär

Underskrift och namnförtydligande

Rättsnormer:

Lagen om djursjukdomar (55/80, ändr. 809/92) 8-9 §

Förordningen om djursjukdomar (601/80) 17 §

Jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelnings beslut om bekämpning av PRRS (nr 18/VLA/98)

BILAGA II BESLUT OM ÅTERKALLANDE AV SPÄRRBESTÄMMELSER SOM MEDDELATS PÅ GÅRDAR PÅ GRUND AV PRRS

Utfärdat / 19

Svinbesättningens ägare:

Gårdens adress:

Genom detta beslut återkallas de spärrbestämmelser som med avseende på PRRS har meddelats gården / 19

Motivering: PRRS har inte konstaterats på gården / har utrotats från gården (stryk det obehövliga).

Rättsnormer:

Jord- och skogsbruksministeriets veterinär- och livsmedelsavdelnings beslut om bekämpning av PRRS (nr 18/VLA/1998).

Ändring i detta beslut får sökas hos landsbygdsnäringsnämnden genom besvär. Besvärsguidans medföljer.

Kommunalveterinär

Underskrift och namnförtydligande

BILAGA III TRANSPORT AV SVIN TILL SLAKTERIET OCH ÅTGÄRDER I SLAKTERIET

1. Transport av svin till slakteriet:

1.1. Innan svinen förs till slakteriet skall kommunalveterinären inspektera alla svin på gården och utföra en klinisk undersökning av de svin som skall föras till slakteriet. Kliniskt sjuka svin får inte föras till slakteriet.

1.2. Svinen skall vara märkta enligt jord- och skogsbruksministeriets beslut om märkning av och förteckningar över svin (1411/1997, A 45).

1.3. Svinen skall transporteras till slakteriet i fordon som kommunalveterinären har plomberat och kommunalveterinären skall i förväg underrätta slakteriets besiktningsveterinär om svinens ankomst. Besiktningsveterinären skall övervaka att plomberna är obrutna då svinen anländer till slakteriet.

2. Åtgärder i slakteriet:

2.1. I slakteriet skall svinen hållas och slaktas skilt från andra svin och de skall slaktas sist på dagen. Därefter skall de utrymmen där svinen som slaktats på grund av PRRS har hållits eller genom vilka de har förts rengöras och desinficeras på lämpligt sätt. Också det utrymme där slakten har utförts skall rengöras på lämpligt sätt.

2.2. Det fordon jämte utrustning som har använts för transport av svinen skall omedelbart efter transporten rengöras och desinficeras under ledning av besiktningsveterinären och enligt anvisningarna.

2.3. Allt slaktavfall skall föras till en behandlingsinrättning för animaliskt högriskavfall för behandling.

[Veterinär lagstiftningen]